

Kulturdepartementet
Postmottak

fredag 24. september 2021

Deres ref.
21/3099

Vår ref.
21/57

Høring - NOU 2021:3 "Barneliv foran, bak og i skjermen" og notat med forslag til endringer i bildeprogramloven

Medietilsynet viser til Kulturdepartementets høring av 25.06.2021 om NOU 2021: 3 «Barneliv foran, bak og i skjermen» og notat fra Medietilsynet om forslag til endringer i bildeprogramloven.

Medietilsynet har følgende merknader:

1. NOU 2021:3 «Barneliv foran, bak og i skjermen»

En viktig del av Medietilsynets arbeid er å bidra til å sikre at barn og unge kan ha en aktiv og trygg digital hverdag, samt å styrke den kritiske medieforståelsen i befolkningen. Medietilsynet mener derfor at utredningen «Barneliv foran, bak og i skjermen» er et viktig dokument, og stiller seg i det vesentlige bak utvalgets forslag.

Medietilsynet er enig med utvalget i at det er viktig å anerkjenne nett og sosiale medier som en integrert del av barns sosiale og kulturelle liv, og at en hovedprioritet framover bør være å ruste barn og unge slik at de kan håndtere den digitale hverdagen på best mulig måte.

Medietilsynet støtter derfor utvalgets anbefalinger om å styrke kompetanse hos barn og foreldre, og å styrke områdene kunnskap, koordinering og kommunikasjon på feltet barn og digitale medier. Medietilsynet er enig i at digital kompetanse bør ta utgangspunkt i barn og unges syn på hva som kan oppleves som skadelig, og at de unge bør få medvirke og delta aktivt i prosesser og tiltak som angår dem.

Utvalgets arbeid og anbefalinger skal være et viktig grunnlag i det videre arbeidet med den nasjonale strategien for trygg digital oppvekst, som ble

presentert tidligere i høst. Ett av hovedformålene med strategien er å styrke og få til en mer koordinert innsats på området. Medietilsynet ønsker i denne forbindelse å presisere viktigheten av at det settes av midler til det videre arbeidet med strategien. Dette er viktig for å sikre at strategien resulterer i styrket innsats på barn og medier-feltet.

2. Om bildeprogramloven generelt

Bildeprogramlovens formål er å beskytte barn og unge mot skadelig påvirkning fra levende bilder. I så måte er denne loven et tiltak som skal bidra til at barn får en trygg digital oppvekst.

I likhet med utvalget som står bak NOU-en som er omtalt under punkt 1, mener Medietilsynet at det overordnede ansvaret for en trygg digital oppvekst bør ligge hos Barne- og familiedepartementet. Medietilsynet legger imidlertid til grunn at det overordnede ansvaret for bildeprogramloven fortsatt skal ligge hos Kulturdepartementet, da dette departementet har ansvaret for medieregulering.

Medietilsynet er enig med utvalget i at bildeprogramloven alene ikke er et effektivt virkemiddel for å beskytte barn og unge mot alt skadelig innhold de får tilgang til. Medietilsynet mener likevel at bildeprogramlovens regler om aldersgrenser og beskyttelsestiltak er et godt supplement til de øvrige tiltakene som utvalget foreslår. Selv om stadig mer av barns mediebruk forflyttes over på globale plattformer og kanaler som ikke er underlagt det norske regelverket, er norske medier fortsatt en del av mange barns mediekonsum. For eksempel er NRK Super en av de mest populære strømmetjenestene for de yngste barna (Foreldre og medier 2020).

I tillegg til å gi barn og foreldre god informasjon om mulig skadelig innhold, er bildeprogramloven også nødvendig for å ivareta Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, slik utvalget også påpeker.

3. Om skadelighetsbegrepet og aldersgrenser

Medietilsynet er positiv til utvalgets forslag om å få mer oppdatert forskning og kunnskap om skadelighet, og synes det er bra at relevant forskning på området er kartlagt.

Når det gjelder skadelighetsbegrepet i bildeprogramloven, vil Medietilsynet imidlertid bemerke at det er utfordrende å forske på hvordan barn blir påvirket negativt av audiovisuelt innhold, og at det er vanskelig å finne klare svar på hva som er skadelig og ikke. Som litteraturgjennomgangen viser, er det svært mange påvirkningsfaktorer som det kan være vanskelig å skille fra hverandre.

Medietilsynet påpeker for øvrig at forarbeidene til bildeprogramloven gir klare føringer for hva som skal vektlegges i vurderingen av hva som kan være skadelig for barn og unge. I utarbeidelsen av lovtekst og forarbeider beveget seg bort fra ideen om en påviselig psykisk eller moralsk skade etter mediebruk. Det var et ønske om å ivareta tidligere praksis der det sentrale var virkningene, og da særlig de følelsesmessige reaksjonene, som ulike skildringer i bildeprogram kan påføre barn og unge. Se Prop. 123 L (2013-2014 punkt 6.4.3.

Ved utarbeidelse av retningslinjer for aldersklassifisering må det altså tas utgangspunkt i tålegrensene og normene til barn innenfor de ulike aldersgruppene. Samtidig er det viktig å være klar over at tålegrensene kan være svært forskjellig, også for barn i samme aldersgruppe. I tillegg må det tas hensyn til samfunnsutviklingen og det endrede synet på barn og unge som mediebrukere. Barn og unge i dag vokser opp i en helt annen medievirkelighet enn tidligere, noe som gir dem bedre forutsetninger for å få større mediekompetanse og sjangerforståelse. Medietilsynet arrangerer også barnepanel for å få innspill og tilbakemeldinger på arbeidet med aldersklassifisering.

Selv om ny forskning kan være et nyttig verktøy i det videre arbeidet med å beskytte barn og unge mot skadelig innhold og bruk, mener Medietilsynet at fastsetting av aldersgrenser for bildeprogram fortsatt må bygge på et føre-var-prinsipp. Dette er i tråd med de føringene som ble lagt til grunn i arbeidet med bildeprogramloven.

4. Om nasjonalt kompetansesenter

Utvalget skriver følgende i punkt 11.3:

«I dag har Medietilsynet til en viss grad en rolle når det gjelder informasjon og retningslinjer knyttet til mediebruk, men utvalget mener det er viktig at en koordinerende rolle legges til et miljø sentrert rundt forskning, utvikling og kunnskap.»

Medietilsynet er enig med utvalget i at forskning på området barn og medier er viktig, og at innsatsen på dette området bør styrkes. Medietilsynet mener imidlertid at det er lite hensiktsmessig at et eventuelt forskningssenter skal ha ansvar for å koordinere arbeidet med å sikre barn og unge en trygg digital hverdag. Et slikt koordineringsansvar, som blant annet skal bidra til offentlig-privat samarbeid om tiltak for å sikre tryggere nettbruk for barn og unge, bør ligge på direktoratsnivå. I nasjonal strategi for trygg digital oppvekst, er dette ansvaret lagt til Medietilsynet, noe tilsynet mener er en hensiktsmessig løsning.

5. Om å avvikle statlig forhåndskontroll av kinofilm og klageordning

Medietilsynet har merket seg at utvalget er enig i Medietilsynets forslag om å avvikle statlig forhåndskontroll av kinofilm, og at ansvaret for å aldersklassifisere kinofilm bør gis til den enkelte kinofilmdistributør.

Medietilsynet viser her til notat med forslag til endringer i bildeprogramloven, som tilsynet har utarbeidet, og følgelig stiller seg bak.

I notatet presiserer Medietilsynet betydningen av at det fortsatt gjennomføres hyppig tilsyn med at reglene i bildeprogramloven følges av alle aktører som er pliktig til å sette aldersgrenser. Dette er viktig blant annet for å opprettholde tilliten til aldersgrensene og for å sikre at aktørene har lik forståelse av regelverket. Det vises i denne forbindelse til Medietilsynets notat av 09.06.2021 punkt 9.1 og 9.3.

Utvalget anbefaler at departementet utreder om sivile organisasjoner kan få klagerett, og dermed kan bringe saker om fastsetting av aldersgrenser inn for Medietilsynet og Medieklagenemnda på lignende kriterier som organisasjoners søksmålsadgang etter tvisteloven § 1-4.

Medietilsynet synes det er uklart om utvalget mener at en slik klagerett kun skal gjelde for kinofilm, eller om den også skal gjelde for de øvrige plattformene.

I alle tilfeller mener Medietilsynet at det ikke bør lovfestes en formell klageadgang for fastsettelse av aldersgrenser. Medietilsynet mener det er tilstrekkelig at det legges til rette for at publikum og organisasjoner kan sende inn tips til tilsynet, og at det bør være opp til Medietilsynet å vurdere om det er grunnlag for å følge saken opp videre. Dette er også slik praksisen er i dag overfor de andre plattformene. For øvrig vises det til Medietilsynets gjennomgang av klageordningen i notatets punkt 9.2.3.

Med vennlig hilsen

Mari Velsand
direktør

Hanne Nistad Sekkelsten
Direktør juridisk og regulatorisk avdeling

Ansvarlig saksbehandler: Trude S. Kanestrøm